

Media: ΒΗΜMAGAZINO

Page: 26-27

Published at: 19-03-2023

Author:

Surface: 2076.48 cm²

Circulation: 0

Subjects:

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΑΚΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΙΣΣΥ ΜΟΡΦΗ

Ο γάτος του ο Τζεφ με υποδέχεται στην πόρτα του διαμερίσματος. Κινείται νοχελικά, με την αρμονία χορευτή κλασικού μπαλέτου. «Ίσως επειδή έχει ακούσει απελείσιμες ώρες κλασικής μουσικής» σκέπτομαι. Γιατί κάθε εκατοστό των τοίχων του διαμερίσματος του Γεώργιου Π. Μαλούχου είναι καλυμμένο με δίσκους κλασικής μουσικής, προσεκτικά τοποθετημένους σε δισκοθήκες. Η κλασική μουσική είναι ένα από τα μεγάλα πάθη του, ίσως και το μεγαλύτερο, μαζί με την πολιτική και τη διεθνή Ιστορία, ιδίως τον γερμανικού ηγεμονισμού από τον Μπίσμαρκ και μετά. Ο αρθρογράφος των «Νέων» και συγγραφέας που ο Μίκης Θεοδωράκης, ο τέως βασιλιάς Κωνσταντίνος, αλλά και ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ιάκωβος εμπιστεύθηκαν για να του αφηγηθούν τη ζωή τους επιστρέφει εκδοτικά με κάτι πολύ διαφορετικό, ένα βιβλίο που φέρει τον αιγυπτιακό τίτλο «Η πιο σωστή στιγμή για να πεθάνεις» (εκδ. Πατάκη). Μια ελεγεία για τον θάνατο λοιπόν, ή πιο σωστά μια ελεγεία για τη ζωή. Είναι ένα βιβλίο που «περικυκλώνει» τις αντιλήψεις μας περί θανάτου από κάθε πλευρά τους: τα αρχέτυπα, το πώς τον αντιμετωπίσαν οι θρησκείες, η τέχνη, η επιστήμη, η σκέψη, αλλά και το πώς τον βιώνουν οι άνθρωποι στο βάθος των πολιτισμών και του χρόνου. Και επιχειρεί να τις εναρμονίσει με τον 21ο αιώνα και την εκπληκτική του πρόοδο. Την ίδια στιγμή, στον αιχμόχο της τραγωδίας των Τερμίων, μία φράση του βιβλίου του γραμμένη σε μια εποχή αθωότητας, τότε που βλέπαμε ακόμη ρομαντικά το τρένο και όχι ως μια φονική μηχανή, φαντάζει ανατριχιαστικά προφητική: «Οι κοινωνίες έχουν αποτύχει παταγωδώς να μαζέψουν τη δίνηση αιπού του θανατηφόρου, μαύρου κίτσου, που παραμονεύει παντού τους νέους ανθρώπους» γράφει. Τελικά μέσα από αυτή την πραγματιά θα δώσει απάντηση στο ερώτημα που τον βασανίζει ήδη από τον τίτλο του βιβλίου, δίχως να παραλείψει και ορισμένα ψήγματα χιούμορ: η πιο σωστή στιγμή για να πεθάνεις είναι η στιγμή που μπορείς να πεις ότι έζησες μια ζωή εκπληρωμένη.

Κύριε Μαλούχο, γιατί αποφασίσατε να γράψετε τώρα αυτό το βιβλίο;
«Δεν χρειάζεται να υπάρχει έναυσμα για να ασχοληθείς με τον θάνατο. Δεν χρειάζεται να τον φόβεις εσύ, είναι πανταχού παρόν στη ζωή μας – και δεν εννοώ μόνον με την προφανή του έννοια: στα βιβλία που διαβάζουμε, στις ταινίες που βλέπουμε, στη μουσική που ακούμε, στα παιδιά που παίζουν videogames. Ο θάνατος είναι το πιο καθορι-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΜΑΛΟΥΧΟΣ «ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΠΑΤΑΛΑ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΎΠΑΡΞΗ»

Ο αρθρογράφος των «Νέων» και συγγραφέας μιλάει για το νέο του βιβλίο, που πραγματεύεται την ιδέα του τέλους.

στικό ζήτημα που απασχολεί τη σκέψη αλλά και τη διασκέδαση. Μας αρέσει να βλέπουμε Όρτερ, να βλέπουμε τον δολοφόνο με το κριόνι. Είναι οξύμωρο, αν το σκεφτείς. Πολύ περισσότερο, θάνατος υπάρχει παντού σε όλη τη μεγάλη τέχνη. Πρόκειται για μια θεματική ανεξάντητη, πανταχού παρούσα, αλλά το μόνο που δεν κάνουμε είναι να συζητάμε για αυτήν με σοβαρό τρόπο. Αισιόληθηκα την ανάγκη να σπάσει αυτό που θα έλεγα ότι

είναι το τελευταίο «στεγανό». Γιατί ο θάνατος παραμένει το μόνο θέμα που αρνούμαστε να αγγίξουμε σε σοβαρό επίπεδο».

Γιατί συμβαίνει αυτό;
«Μα γιατί φοβόμαστε. Δεν τον κοιτάμε ποτέ στα μάτια, γιατί αυτή είναι η κουλτούρα μας. Νομίζω θα ήταν όλα πολύ καλύτερα εάν η κουλτούρα μας τον εννοομάταμε στη ζωή. Γιατί, ξέρετε, ξεορκίζοντάς τον αφήνομε τη ζωή μας να ηγαίνεται χαμένη.

Όταν δεν σέβεται το πεπερασμένο της ύπαρξης, περνάς τον καιρό σου με σκουπίδια. Αντίθετα, εάν έχει συνείδηση ότι η ζωή σου είναι πεπερασμένη, μπορεί να προσπαθήσει να την κάνει καλύτερη, θρεφοντάς τη με κάποια από τα ασύλληπτα επιτεύγματα του πολιτισμού που δεν σου φτάνουν ούτε 100 ζωές για να τα γνωρίσεις».

Μολονότι γράφετε για τον θάνατο, διαβάζοντας το βιβλίο σας

αισθάνθηκα ότι τελικά πραγματεύεστε τη ζωή...

«Το μεγάλο στοιχείο με την αποδοχή του θανάτου είναι να καταφέρεις να μη σου δηλητηριάσει ο φόβος του επερχόμενου τέλους όλη την πορεία της ζωής σου. Γιατί ο φόβος του θανάτου εγκαθιστά μέσα σου και την κουλτούρα του φόβου εν τέλει για τα πάντα. Για να κερδίσεις απέναντι στον φόβο του θανάτου είναι πρωταρχικής σημασίας να ζήσεις μια πιο εκπληρωμένη, πιο αληθινή ζωή. Για να συμβεί αυτό πρέπει να συνειδητοποιήσεις ότι η ζωή έχει αρχή, μέση και τέλος. Επο το μοναδικό πράγμα που δεν μπορεί να εξαγοράσει ούτε η εξουσία ούτε το χρήμα ούτε οι σχέσεις είναι ο χρόνος».

Ξέρει πλέον τι είναι. Εγώ μετά τον θάνατο του πατέρα μου έχασα αμέσως κάθε ίχνος παιδικότητας που συνάδει με την ηλικία ενός 11χρονου παιδιού. Ήταν πολύ δύσκολη η διαχείριση. Γιατί πρέπει να φτιάξεις μόνος σου τον δρόμο, αλλιώς θα σε πάει η ζωή όπου θέλει. Αυτό του είδους οι απώλειες, όσο δύσκολο και αν είναι, τελικά ξεπερνιούνται. Αυτό που δεν ξεπερνιέται ποτέ, είναι η αίσθηση της αβεβαιότητας. Πάντως, σε εμένα, η μήση "η ζωή είναι μία μελέτη θανάτου" βρῖσκει την απόλυτη εφαρμογή της. Και γέννησε αυτό το βιβλίο. Γου είνα αισιόδοξο. Οχι πεισιθάνατο».

Όμως αυτή η βίαιη ωρίμαση – θα ακουστεί σκληρό αυτό που θα πω – τελικά σε κινηποεί να μπει στη ζωή πιο γρήγορα απ' ό,τι οι υπόλοιποι...

«Ναι, αλλά είναι και πολύ πιο μοναχικά. Εμένα προσωπικά με έσωσε η μουσική. Δεν είσαι "κανονικός" άνθρωπος μετά από ένα τέτοιο γεγονός. Αυτό φέρει τα καλά του αλλά και τα κακά του, τα οποία είναι πολύ βαριά. Θέλει γερά νύερα να είσαι μόνος σου».

Για το τέλος, μια προσωπική ερώτηση. Εσείς έχετε συμβιβαστεί με την ιδέα του τέλους;

«Ναι, με τον θάνατο έχω συμβιβαστεί, γιατί έχω αισθανθεί ότι εκείνα που ήθελα να κάνω ή να γνωρίσω στη ζωή, τα κατάφερα. Όμως μην γίνει παρεξήγηση: έτοιμος, δεν σημαίνει ότι θέλεις να πεθάνεις. Καθόλου μάλιστα. Με αυτό που δεν συμβιβάζομαι είναι το να πετάς τη ζωή σου στα σκουπίδια. Γι' αυτό και το βιβλίο είναι περισσότερο ένα εγκώμιο στη ζωή».

Είστε ένας άνθρωπος που σας εμπιστευθήκαν μεγάλες προσωπικότητες για να σας αφηγηθούν τη ζωή τους.

«Ξεκίνησα με τον Αρχιεπίσκοπο Ιάκωβο, μετά ήρθε ο Μίκης Θεοδωράκης που ήταν μία εμπειρία ζωής. Εγώ από πολύ μικρός ήξερα τι σημαίνει Θεοδωράκης και καταλάβαινα ότι δεν είχε γίνει κατανοητός. Ο πιο διάσημος άνθρωπος στην Ελλάδα και ο πιο διάσημος Έλληνας στον κόσμο ήταν άγνωστος. Είχα αποφασίσει ότι κάτι πρέπει να γίνει για αυτό το θέμα. Υστερα ήρθε ο τώως βασιλιάς Κωνσταντίνος».

Οι τρεις τόμοι με τις αφηγήσεις του τώως βασιλιά Κωνσταντίνου κυκλοφόρησαν για μία ακόμη φορά με «Το Βήμα» και προκάλεσαν πάταγο.

«Μου φαίνεται αδιανόητο να σπερείται το δικαίωμα του λόγου σε έναν άνθρωπο που διετέλεσε αρχηγός του κράτους σε μια τέτοια περίοδο. Αυτή τη δουλειά που έκανα εγώ, της προφορικής ιστορίας, όφειλαν να την έχουν κάνει πανεπιστήμια. Ήταν μια αδιανόγητη νεοελληνική μισαλλοδοξία και εγώ με τη μισαλλοδοξία δεν τα πάω καλά. Ουδέποτε τα πήγα».

Οπότε η πιο σωστή στιγμή για να πεθάνεις είναι όταν έχεις ζήσει μια ζωή εκπληρωμένη;

«Ναι. Ακουγεται τόσο απλό, ενώ είναι τόσο σύνθετο. Η εκπλήρωση είναι αυτό το γεγονός που ανοίγει τον δρόμο στη σωστή στιγμή. Αυτό που κλείνει τον δρόμο στη σωστή στιγμή είναι να νομίζει κάποιος ότι όσο παρατείνει τον χρόνο της ύπαρξης ζει περισσότερο. Αντιθέτως, πολλές φορές, τη ζωή που ζει έτσι, καλύτερα να μην τη ζούσε».

Και αν κάποιος δεν έχει χορτάσει ακόμη τη ζωή;

«Δεν θα τη χορτάσει στο παρά πέντε καθηλωμένος στο κρεβάτι. Το να χορτάσεις τη ζωή είναι θέμα συνειδητότητας και εδώ χρειάζεται η παιδεία, η εκέψη, να μην έχεις το μυαλό του σε πράγματα ανοήσια. Δεν πρέπει να σπαταλάς ανοήσια. Δεν υπάρχει να υπάρχει σωστή στιγμή για να πεθάνεις όταν είσαι νέος άνθρωπος. Νέος άνθρωπος και θάνατος δεν πάνε μαζί».

«Πώς μπορεί να βοηθήσει όλους αυτούς τους νέους ανθρώπους να

γλιτώσουν από τέτοια κακό πριν αυτό τους βρει στον δρόμο τους; Πατά άμα τους βρει, συνήθως είναι ήδη πια πολύ αργά. Έχουν πια ήδη γίνει θυσία στο τίποτα...». Μαιάζει να συνοψίσατε όλη την πραγματικότητα που ζούμε αυτό το διάστημα σε μία φράση...

«Το βιβλίο γράφτηκε πολύ πριν από αυτή την τραγωδία. Δυστυχώς είδαμε να συμβαίνει η θυσία στο τίποτα, που είναι εξοργιστική, και ακόμα πιο εξοργιστικός είναι ο τρόπος που επιχειρείται να ωραιοποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί. Δεν μπορώ να μιλάω για τον θάνατο νέων ανθρώπων. Είναι κάτι που δεν το αντέχω».

Κύριε Μαλούκο, ηρωικός θάνατος υπάρχει;

«Ο ηρωικός θάνατος αξίζει το όνομά του πολύ σπάνια. Πρόκειται για μία λεπτή και επικίνδυνη ισορροπία. Πολλές φορές οι άνθρωποι που νομίζουν ότι πεθαίνουν ηρωικά, πεθαίνουν ως θύματα εξουσιών που τους βάζουν και σκοτώνονται για εντελώς διαφορετικό λόγο από εκείνον που πιστεύουν ότι αγωνίζονται. Είναι το ένα από τα δύο αρχέτυπα θανάτου. Το άλλο είναι ο θάνατος από αγάπη. Αυτά τα δύο είναι θεμελιακά στον πολιτισμό μας. Όμως η έννοια του θανάτου κυριαρχήθηκε πάνω απ' όλα από την επίδραση της θρησκείας. Και εκεί πρέπει να

σταθεί κανείς πολύ, περισσότερο ίσως από καθετί άλλο.

Στις σελίδες του βιβλίου σας υπάρχει και ένα ιδιαίτερα προσωπικό κομμάτι, στο οποίο κάνετε αναφορά στον θάνατο του πατέρα σας, όταν ήσασταν μόλις 11 ετών.

«Δεν ήξερα αν έπρεπε να το κάνω. Μου το ζήτησε η εκδότας μου, η Άννα Πατάκη. Το έκανα τελικά γιατί λειτουργεί και ως ένα είδος "νομιμοποίησης". Μπορεί πολλοί να πουν: "Ποιος είσαι εσύ που θα μιλήσεις για θάνατο;". Η απάντηση είναι: "Κανείς δεν είμαι". Αλλά και: "Ποιος τελικά έχει το δικαίωμα να μιλάει;". Δεν υπάρχει επιστήμη του θανάτου, δεν υπάρχει τεκμηριωμένο γνωστικό πεδίο. Εγώ νομίζω ότι οι άνθρωποι μπορούν να εκφράζονται για ό,τι θέλουν. Απλά, μέσα από τις ιστορίες ίσως επιτρέπεις στους ανθρώπους να ταυτίζονται περισσότερο με αυτά που λες. Αν και εγώ δεν είμαι άνθρωπος των ιστοριών, είμαι περισσότερο της καθαρής σκέψης».

Μπορεί λοιπόν ένα 11χρονο παιδί να χαρέσει μέσα του την έννοια του θανάτου;

«Μπορεί. Αλλά το κόστος είναι ότι κοιμάται παιδί και ξυπνά ένα άχρονο πλάσμα, μπαίνει σε ένα απρασιούρηστο σχήμα χώρου και χρόνου και προσωπικότητας, δεν

«
Αισθάνθηκα
την ανάγκη
να σπάσει
αυτό που θα
έλεγα ότι είναι
το τελευταίο
“στεγανό”.
Γιατί ο θάνατος
παραμένει το
μόνο θέμα που
αρνούμαστε να
αγγίξουμε σε
σοβαρό επίπεδο
»